

આલો, ગાઈએ ગીતડું :

લીધો કોરો કાગળ, દોરી એમાં ગાગર
લાલ, પીળો ને વાદળી, ભરી રંગની ગોદડી
નાક, કાન ને દોરી આંખ, ચીતરી મેં પોપટની પાંખ
લાવ્યો નાની પીંછી સાત, ભીંતે મેં તો પાડી ભાત
જોઈ ભીંતને પાડી બૂમ, બાએ મને ટીપ્પો ધૂમ
હસતાં હસતાં સૂઈ ગયો, ઊઠ્યો ત્યાં તો ભૂલી ગયો.

- જયંત શુક્લ

આ તમારા ઘરની ભીંત છે, તેના પર તમને ગમતું ચિત્ર બનાવો.

તમે ભીંત પર દોરેલા ચિત્ર વિશે દોસ્તોને કહો.

બનાવો :

વિદ્યાર્થીઓને નીચે આપેલ ચિત્રો જોઈને તે મુજબ નોટબુક કે પુસ્તક ગોઠવીને અવનવી ડિઝાઈન બનાવવા કહો.

વાતચીત :

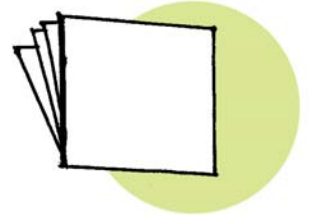
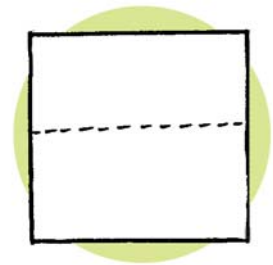
- પુસ્તક/નોટબુક ગોઠવીને શું બનાવ્યું? કહો.
- એ સિવાય બીજું શું શું બની શકે?
- તમારા ઘરની દીવાલ પર બીજું શું શું દોરી શકાય?
- તમારી નોટબુકનો આકાર કેવો છે?
- તમારા મિત્રે નોટબુકમાંથી શું બનાવ્યું?
- ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : લીધો કોરો કાગળ.....

ચાલો બનાવીએ :

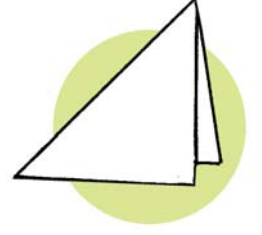
(૧) એક કાગળ લો તેને ચોરસ બનાવો.

(૨) તેના બે સરખા ભાગ થાય એ રીતે ગડી વાળો.

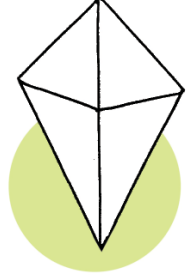
(૩) ગડી વાળેલા એ કાગળને એવી રીતે વાળો કે તેમાંથી ફરી ચોરસ બને. નાના ચોરસમાં ચાર પડ દેખાશે.

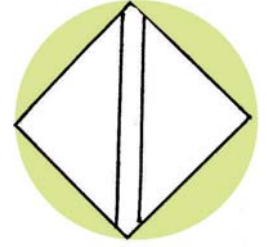
(૪) ચારમાંથી એક પડને વચ્ચેથી એવી રીતે વાળો જેથી તેના બે ખૂણા એકબીજા પર બંધ બેસે.

(૫) બાકીના ત્રણ પડને તે જ રીતે પણ પહેલા પડની વિરુદ્ધ દિશામાં વાળો જેથી ત્રિકોણ મળે.

(૬) વચ્ચેથી ખુલ્લા એ ત્રિકોણના બે છેડાને એકબીજા સાથે એવી રીતે જોડો જેથી ચોરસ બને.

(૭) ચોરસના ખૂલી શકે એવા ભાગને ધીમેથી ખોલો.

 વાતચીત :

(૧) તમે શું બનાવ્યું?

(૨) હોડી બનાવવામાં તમને શી મુશ્કેલી પડી?

(૩) તમે હોડી જોઈ છે? ક્યાં ક્યાં?

(૪) હોડી શા કામમાં આવે?

(૫) તમારી માતૃભાષામાં હોડીને શું કહો છો?

(૬) તમને કાગળમાંથી બીજું શું શું બનાવતાં આવડે છે? તે બનાવીને બધાંને બતાવો.

❖ મારી હોડી ચાલી સરસર...! :

વિદ્યાર્થીએ બનાવેલી હોડી અહીં મૂકી તેની ફરતે પેન્સિલ ફેરવી ચિત્ર દોરાવો. હોડીના તૈયાર થયેલા ચિત્રની આસપાસ મનગમતા રંગથી નદી કે તળાવ દર્શાવવા કહો.

- ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : લીધો કોરો કાગળ...

❖ ગમતું નામ પસંદ કરો અને રમો :

રૂપેશ, શ્રવણ, શ્રુતિ, રૂપા, ઋતુ, ઋચા, જયશ્રી, રૂહાના, શ્રીદેવી, ક્ષિતિ, અક્ષય, શ્રીરામ, ઋષિ, અક્ષર, ક્ષમા

વિદ્યાર્થીની કુલ સંખ્યા મુજબ કાર્ડ બનાવો. અલગ અલગ કાર્ડ પર યાદીમાં આપેલાં નામ લખવાં. દરેક વિદ્યાર્થીને તેમની પસંદગીનું નામ પૂછો અને તેનું કાર્ડ આપો.

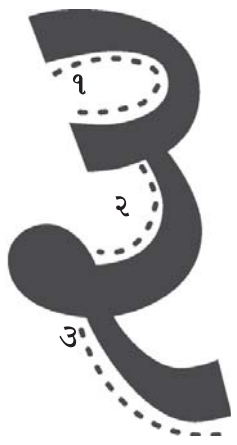
રમત : ૧

“અમે એક અક્ષરવાળાં” રમત રમાડો. એક વિદ્યાર્થી ખંજરી વગાડશે. બધાં બાળકો વર્તુળાકારે દોડશે. ખંજરી બંધ થાય એટલે એકસરખા અક્ષરવાળા વિદ્યાર્થી જૂથ બનાવશે. આમ, ચાર ટૂકડીને **ક્ષ**, **શ્ર**, **ઋ** અને **૩** માં વહેંચાવા કહો.

રમત : ૨

“નવું નામ, નવું કામ” રમત રમાડો. વિદ્યાર્થીને જે નામ પહેરાવ્યું છે, એ નામથી બોલાવો તો જ તમે કહો તે કરવાનું. વિદ્યાર્થીનું મૂળ નામ બોલો તો તેણે તે કામ કરવાનું નહિ. જેમકે, રાહુલને ઋષિ નામ પહેરાવ્યું છે અને “ઋષિ ઊભો થા” કહો તો તેણે ઊભું થવું. પરંતુ “રાહુલ બેસી જા” એમ કહો તો બેસવાનું નહિ.

 લખો :

	૩	૩	૩	૩	૩	૩	૩	૩	૩

	શ	શ	શ	શ	શ	શ	શ	શ	શ

	સ	સ	સ	સ	સ	સ	સ	સ	સ

વાંચો અને લખો :

- (૧) રૂપા : _____ , ક્ષમા : _____
 સુજ્ઞેશ _____ રૂબરૂ _____
- (૨) રક્ષાબંધન : યજ્ઞોપવિત _____
- (૩) રૂદ્રા પાસે દસ રૂપિયા છે. _____
- (૪) યજ્ઞેશ વૃક્ષ વાવે છે. _____
- (૫) દક્ષા રૂમાલથી રમે છે. _____
- (૬) સંજ્ઞાના અક્ષર અક્ષય કરતાં સારા છે. _____
- (૭) ઋષિ યજ્ઞ કરે છે. _____

(૮) આ રૂમ સારો છે.

(૯) શ્રવણે માતા પિતાની આજ્ઞાનું પાલન કર્યું.

(૧૦) રૂહાના અને ઋષાલી મિત્ર છે.

વાંચો :

આજે તો રવિવાર. પાંચ મિત્રો નદીકિનારે ગયાં. (૩) પા અને દક્ષને રેતીમાં ઘર બનાવવું બહુ ગમે. રૂહાના અને સુજેશને નાની મોટી ડાળખીઓ, દોરા, ચોકલેટના કાગળ વગેરે ભેગાં કરી તેમાંથી નવું નવું બનાવવું ગમે. બધાં પોતાને ગમતી ચીજો બનાવવા બેઠાં. ક્ષમાને વૃક્ષોનાં પાંદડાં અને પક્ષીઓનાં પીંછાંમાંથી કેંક બનાવવાનું મન થયું, પણ તેને એમ થતું હતું કે મને નહિ આવડે તો? તેથી એ પાણીમાં પગ ઝબોળી બેસી રહી.

તે સમયે તેમના શિક્ષક રૂપેશભાઈ નદીકિનારે ચાલવા આવ્યા. તેમણે જોયું કે બાળકો કંઈક નવું નવું બનાવે છે. શિક્ષકને આ બધું જોવાની મજા પડી. તેમણે ક્ષમાને જોઈ. તેને બધાની સાથે નવું નવું બનાવવાની પ્રવૃત્તિમાં જોડી. સૌએ એકબીજાને મદદ કરી. તેમને રેતી, દોરા, ડાળખીઓ, પાંદડાં, પીંછાં વગેરેમાંથી ઘર, તોરણ, વૃક્ષ, પક્ષી વગેરે બનાવવાની ખૂબ મજા આવી.

લખો : ફકરામાં આવતા રૂ, જ અને ક્ષ પર ઉદાહરણ મુજબ ○ કરો અને તે શબ્દ લખો.

રૂપા					

સુધારીને લખો :

(૧) સૌ મંગળવારે નદીકિનારે ગયાં.

(૨) ક્ષમા અને દક્ષને રેતીના ઘર બનાવવાનું ગમે છે.

(૩) દક્ષ પાણીમાં પગ ઝબોળીને બેઠો.

(૪) રૂપાએ ડાળખીઓ ભેગી કરી.

(૫) ક્ષમાએ પાણીમાં પગ ઝબોળવા સિવાય કંઈ ન કર્યું.

◈ શ્રુતલેખન કરો :

આ એકમમાંથી કોઈ પણ પાંચ વાક્યોનું શ્રુતલેખન કરાવો.

(૧)

(૨)

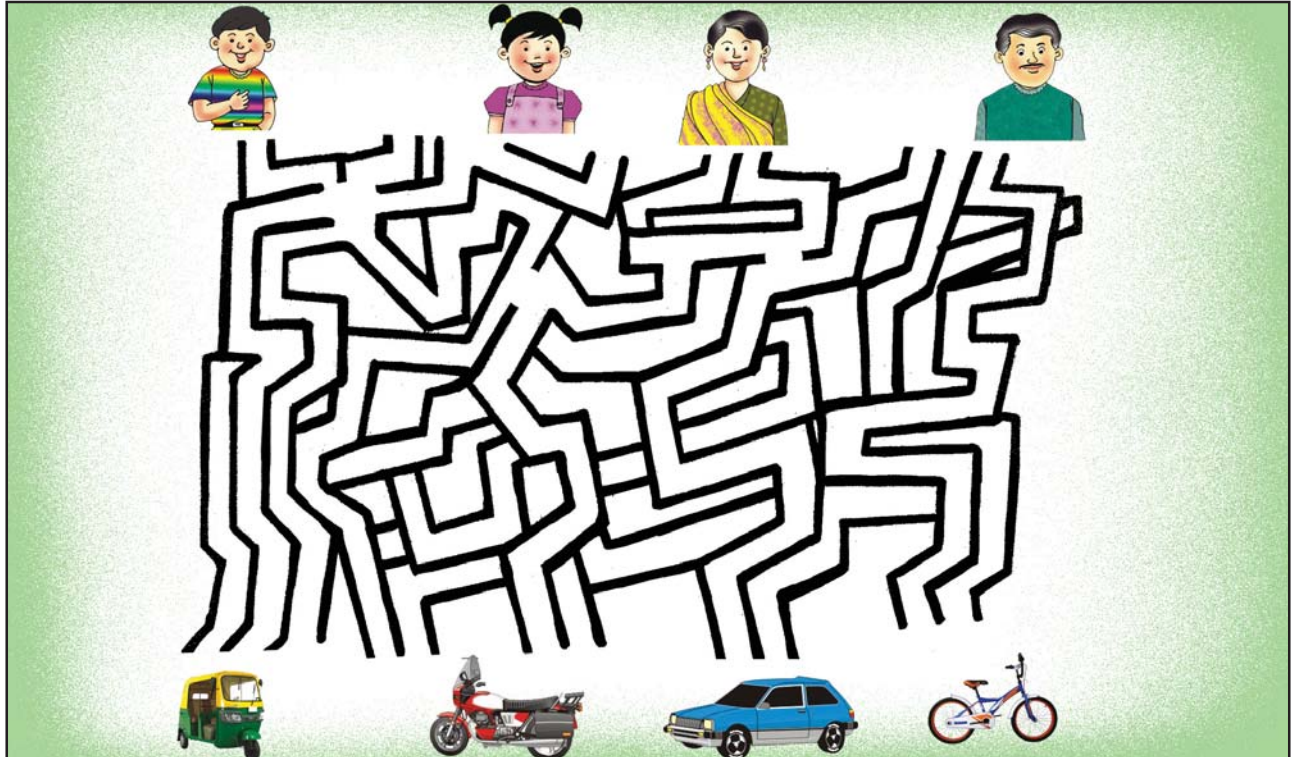

(૩)

(૪)

(૫)

● ચાલો, ગાઈએ ગીતડું : લીધો કોરો કાગળ.....

◈ કોને શું મળશે? ભુલભુલામણીમાં લીટી દોરી વાહન સુધી પહોંચાડો :

ચિત્રના આધારે ખાલી જગ્યા પૂરો :

(૧) ચશ્માંવાળા ને મળી.

(૨) બે ચોટલાવાળી ને મળી.

(૩) છોકરીને મળી.

(૪) છોકરાને મળી.

અભિનય સાથે ગાઓ :

દરિયાકાંઠે

દરિયાકાંઠે રમવા ચાલો નાના બાળારાજ,
રેતીમાં રમવાને ચાલો રે બાળારાજ...
શંખલાં છીપલાં વીણીને, માળા રે બનાવીશું,
કાગળની હોડીને પાણીમાં રે તરાવીશું,
મોજાં સાથે બાથ ભીડીશું ચાલો બાળારાજ... દરિયાકાંઠે.
રેતીના બંગલાઓ સાથે બેસી બનાવશું,
નાની ઢીંગલી માટે રે ખુરશી-ટેબલ લાવીશું,
પાણીમાં છબછબિયાં કરીશું ચાલો, બાળારાજ... દરિયાકાંઠે.
ઊંચા ઊંચા આભલે સૂરજદાદા આવશે,
સંધ્યા રંગોને, પાણીમાં રે બિછાવશે,
દરિયામાં એ રંગો જોવા ચાલો બાળારાજ... દરિયાકાંઠે.
નાની નાની માછલીઓ કાંઠે રમવા આવશે,
ગીત મધુરાં ગાશું, દરિયો હિલ્લોળા લાવશે,
મોજાંમાં હિલ્લોળા જોવા, ચાલો બાળારાજ... દરિયાકાંઠે.

- મહેન્દ્રભાઈ જોશી

જોડકાં જોડો અને લખો :

બાળારાજ દરિયાકાંઠે શું શું કરશે ? એ દરિયાકાંઠે જે કરવાના છે તે ઊલટસૂલટ થઈ ગયું છે તે સરખું કરીને ઉદાહરણ મુજબ નીચે વાક્યો લખો :

બાળારાજ...

...આ કરશે

શંખલાં-છીપલાં

રંગો જોશે

રેતીના

બનાવશે

દરિયામાં

બંગલા બનાવશે

મોજાં સાથે

વીણશે

કાગળની હોડી

બાથ ભીડશે

ઉદાહરણ : બાળારાજ દરિયાકાંઠે શંખલાં-છીપલાં વીણશે.

કોણ બનાવી શકે? ખાનામાં લખો :

અહીં માનવનિર્મિત પદાર્થો અને કુદરતી પદાર્થોનો તફાવત કે તેની સંકલ્પના શીખવાનો હેતુ નથી. અત્યારે માત્ર એટલી જ અપેક્ષા છે કે બાળકો પોતાના અનુભવજગતના આધારે આ અંગેની ચર્ચામાં ભાગ લે, વર્ગમાં બોલે, જરૂર જણાયે વર્ગમાં દલીલ પણ કરે. આવું થવાથી બાળકો સાદી સમજ કેળવશે કે પોતાની આસપાસ અને પોતાના અનુભવમાં જે કંઈ દેખાય તે બધું માણસે બનાવેલું નથી. તેમાંનું કેટલુંક જ માણસોએ બનાવેલું છે.

નીચે આપેલા શબ્દો ધ્યાનથી વાંચો અને વિચારો કે આમાં એવું શું છે જે માણસ બનાવી શકે? એવું શું શું છે જે માણસ ન બનાવી શકે?

- શંખ ● છીપલું ● માળા ● કાગળની હોડી ● રેતીના બંગલા ● આકાશ ● માછલી
- પાણી ● રેતી ● ઢીંગલી ● ખુરશી ● ટેબલ ● સૂર્ય (આ ઉપરાંત બંને ખાના માટે ચાર-પાંચ શબ્દો ઉમેરો.)

માણસ બનાવી શકે

માણસ ન બનાવી શકે

મેદાન/નદીકિનારે જઈ જુદી જુદી વસ્તુઓનો ઉપયોગ કરી 'ગામ' બનાવો :

ગામ બનાવવામાં તમારી ટીમે કઈ કઈ વસ્તુઓનો ઉપયોગ કર્યો તેની યાદી બનાવો.

જુઓ, વાંચો, લખો :

									
ડો	ર	લ	ગ	કા	વું	વે	પા	સા	ટા

- (૧)   - સાગ (૬)   -
- (૨)   - (૭)   -
- (૩)   - (૮)   -

(૪)   - (૯)   -

(૫)   - (૧૦)   -

આ જ અક્ષરોમાંથી નવા શબ્દો બનાવો અને તેના સંકેત દોરો :

(૧) સાગર

(૨) -

(૩) -

(૪) -

(૫) -

ચિત્રોની જગ્યાએ અક્ષરો મૂકી વાક્ય લખો :

(૧)   ના માથે   ડી.

(૨) ચા ,   ઉપ   મારીએ.

(૩)   નું સપનું   થયું.

(૪)   ને   આપો.

(૫)   ખાતો હતો.

સાંભળતાં જાઓ અને લખતાં જાઓ :

તમારા શિક્ષકને પૂછો કે તેમને કઈ રમત સૌથી વધુ ગમે છે ? તે રમત વિશે શિક્ષક બોલે તે વાક્યો લખો.

રમતનું નામ :

(૧)

જરા હસીએ :

ચીકુ : અલ્યા પીકુ, તું તો ખાલી તપેલીમાં કડછી હલાવે છે. બનાવે છે શું ?

પીકુ : તને શા માટે કહું? દાદા પૂછશે તો કહીશ!

થોડીવાર પછી -

દાદા : પીકુ, કહે તો ખરો, તું શું બનાવે છે ?

પીકુ : દાદા, એ તો છે ને... હું સૌને મૂર્ખ બનાવું છું.

